

Jaarverslag Leerplicht en RMC
Schooljaar 2021 – 2022

Gemeente **Wassenaar**

Wat is leerplicht?

In Nederland geldt een leerplicht voor alle jongeren in de leeftijd van 5 tot 16 jaar. Dat betekent dat ouders verantwoordelijk zijn voor een inschrijving op een school en voor het feit dat hun kind deze school ook daadwerkelijk bezoekt. Jongeren vanaf 12 jaar zijn zelf ook verantwoordelijk voor hun schoolbezoek.

Bij een overtreding van de Leerplichtwet is er sprake van het ontbreken van een schoolinschrijving (absoluut verzuim) of ongeoorloofd schoolverzuim (relatief verzuim).

Wat is kwalificatieplicht?

Wanneer jongeren nog geen startkwalificatie hebben behaald aan het eind van het schooljaar waarin zij 16 jaar worden, dan geldt voor hen een kwalificatieplicht. Dit betekent dat jongeren die nog niet over een havo-, vwo- of mbo-2 diploma beschikken, verplicht zijn onderwijs te volgen tot het moment dat zij 18 jaar worden. Deze verplichting vervalt zodra de leerling een startkwalificatie behaalt. De kwalificatieplicht is geregeld in de Leerplichtwet.

Jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs (VSO), speciaal onderwijs (SO) of Praktijkonderwijs die een uitstroomprofiel dagbesteding of arbeid volgen, zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht.

De rol van de leerplichtambtenaar

De wettelijke taken van de leerplichtambtenaar zijn toezichthouden op en handhaving van de Leerplichtwet 1969. Terugdringen en beëindigen van schoolverzuim en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is het doel. De begrippen preventie, zorg en handhaven staan hierbij centraal. Het werk van de leerplichtambtenaar gaat verder dan het handhaven van de Leerplichtwet. Er is de laatste jaren veel meer ruimte gekomen voor de maatschappelijke zorgtaak.

Het grootste gedeelte van de tijd is de leerplichtambtenaar samen met ouders, leerling en ketenpartners (bijvoorbeeld school, samenwerkingsverband, schoolmaatschappelijk werk, gemeentelijke consulenten jeugd en jeugdbeschermers), actief bezig met het vinden van oplossingen voor schoolverzuim, thuiszitten en dreigende schooluitval.

Wat is RMC?

RMC staat voor Regionale Meld- en Coördinatiefunctie. Het doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar.

De RMC-functie omvat 3 taken die vastgelegd zijn in de wetgeving:

- Een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie behaald hebben.
- Benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan.
- Coördineren en initiëren van samenwerking tussen alle belangrijke partijen die te maken hebben met deze jongeren en het onderhouden van dit netwerk.

De gemeente Wassenaar neemt deel aan de RMC-regio Haaglanden waarvan de gemeente Den Haag de contactgemeente is.

Resultaten leerplicht en RMC schooljaar 2021-2022

In het schooljaar 2021-2022 waren er 4528 jongeren in de leeftijd van 5 tot 18 jaar woonachtig in de gemeente Wassenaar. Bij bijna 7% van deze jongeren is de leerplichtambtenaar betrokken geweest. Dit kan vanwege schoolverzuim geweest zijn, maar ook vanwege het beroep op een vrijstelling, voor begeleiding naar een andere opleiding of voor advies.

Verzuim en handhaving

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim wanneer een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling is ingeschreven zónder dat deze jongere een vrijstelling van onderwijs heeft.

In schooljaar 2021-2022 hebben de leerplichtambtenaren 1 keer absoluut verzuim geconstateerd. Dit is een lichte daling ten opzichte van schooljaar 2020-2021, toen er sprake was van 2 keer absoluut verzuim. Er zijn, net als in schooljaar 2020-2021 geen processen-verbaal opgemaakt voor absoluut verzuim. Leerling en ouders zijn door de leerplichtambtenaar begeleid richting zorg en een passende onderwijsplek.

Net als in schooljaar 2020-2021 is het preventieve project De Overstap ingezet. Dit project richt zich op leerplichtige jongeren die na het behalen van een vmbo-diploma de overstap moeten maken naar het mbo. Dit is een moment in de schoolloopbaan van jongeren, waar het risico op voortijdig schoolverlaten groot is. Regelmatig ontstaat absoluut verzuim doordat een jongere niet aankomt op het vervolgonderwijs. De leerplichtambtenaren en RMC-casemanagers hebben de jongeren die in schooljaar 2021-2022 de overstap zouden moeten maken, actief gemonitord en gevolgd tot zij waren ingeschreven op een vervolgopleiding. Het voeren van preventieve gesprekken met jongeren was dit jaar niet nodig, omdat alle jongeren waren ingeschreven op een vervolgopleiding.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als de jongere wel op een school is ingeschreven, maar ongeoorloofd verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen valt hieronder. Bij 16 uur of meer verzuim in 4 aaneengesloten weken is de school wettelijk verplicht het verzuim te melden bij de leerplichtambtenaar.

In schooljaar 2021-2022 hebben de leerplichtambtenaren voor 75 jongeren meldingen ontvangen. Hiervan zijn 31 jongeren 2 of meer keren gemeld vanwege aanhoudend verzuim. Het aantal meldingen relatief verzuim is gedaald. In schooljaar 2020-2021 hebben de leerplichtambtenaren voor 101 jongeren meldingen ontvangen. Waarvan 37 jongeren 2 of meer keren gemeld zijn vanwege aanhoudend verzuim.

In schooljaar 2021-2022 zijn 3 jongeren tussen de 12 en 18 jaar voor aanhoudend verzuim naar Halt verwezen. Daarnaast is voor relatief verzuim 3 keer proces-verbaal opgemaakt tegen jongeren tussen 12 en 18 jaar. Deze aantallen zijn gelijk aan schooljaar 2020-2021.

Luxe verzuim

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim. Er is sprake van luxe verzuim als de jongere zonder toestemming van de schooldirecteur afwezig is voor recreatieve activiteiten, bijvoorbeeld vakantie. De leerplichtambtenaar maakt conform beleidsregels van het Openbaar Ministerie proces-verbaal op na 1 dag bij luxe verzuim en bij recidive meteen vanaf dag 1.

In schooljaar 2021-2022 waren 6 van de relatief verzuimmeldingen voor luxe verzuim. Dit is een lichte daling ten opzichte van het schooljaar 2020-2021. Toen zijn 9 meldingen ontvangen. Er is 5 keer proces-verbaal opgemaakt voor luxe verzuim, in tegenstelling tot 3 processen-verbaal voor luxe verzuim in schooljaar 2020-2021. De overige melding is afgedaan met een waarschuwing.

Tabel 1 geeft het aantal verzuimmelding per type onderwijs weer in schooljaar 2021-2022.

Tabel 1: Aantal verzuimmeldingen per type onderwijs

2021-2022	BO en SBO	VSO en SO	VO	MBO	Totaal
Absoluut verzuim	0	1	0	0	1
Relatief verzuim totaal	10	3	44	17	74
Relatief verzuim waarvan herhaald	2	0	19	11	32
Relatief verzuim waarvan luxe verzuim	3	0	3	0	6

Thuiszitters en vrijstellingen

Thuiszitters

Er is sprake van een thuiszitter als een leerling langer dan 4 weken ongeoorloofd verzuimt. Dit is de landelijke definitie die de gemeente Wassenaar altijd heeft gehanteerd. In de praktijk blijkt echter dat zo een aanzienlijke groep jongeren buiten beeld valt. Dit zijn jongeren die door bijvoorbeeld psychische problemen of doordat ze overprikkeld zijn, tijdelijk niet in staat zijn de school iedere dag te bezoeken. Om deze groep toch in beeld te krijgen is in schooljaar 2018-2019 afgesproken dat alle jongeren die langer dan 4 weken niet of heel weinig op school zijn geweest, aangemerkt worden als thuiszitter. Op deze manier kan de leerplichtambtenaar meedenken in oplossingen en wanneer nodig regie voeren tot er goede afspraken zijn gemaakt.

Ook in schooljaar 2021-2022 hebben de leerplichtambtenaren deze werkwijze voortgezet. Door deze manier van werken worden thuiszitters zichtbaarder. In dit schooljaar werden in totaal 6 thuiszitters geregistreerd en het aantal is hiermee gelijk aan schooljaar 2020-2021.

Het is de leerplichtambtenaren gelukt om samen met de ketenpartners het thuiszitten van 1 leerling op te lossen. 1 thuiszitter is 18 jaar geworden of verhuisd. Bij 4 thuiszitters wordt nog gewerkt aan een oplossing.

Tabel 2 geeft het aantal thuiszitters per type onderwijs weer in schooljaar 2020-2021.

Tabel 2: Aantal thuiszitters per type onderwijs

2021-2022	BO en SBO	VSO en SO	VO	MBO	Totaal
Verhuisd / 18 jaar geworden	0	0	1	0	1
Er wordt gewerkt aan een oplossing	0	0	3	1	4
Opgelost	1	0	0	0	1
Totaal	1	0	4	1	6

De casuïstiek van thuiszitters is complex. Niet alleen door de veelvoud aan problematiek, maar ook door 'handelingsverlegenheid' bij scholen. Dit houdt in dat een school alles ingezet heeft wat mogelijk is om de jongeren onderwijs te kunnen bieden. Ook blijkt regelmatig dat de specifieke onderwijsbehoefte van jongeren niet geboden kan worden in de regio of is eerst behandeling nodig voordat een jongere weer terug kan naar een school. Voor de leerplichtambtenaren zijn dit vaak langdurige en intensieve casussen.

Vrijstellingen

Er is sprake van een vrijstelling als een ouder ontheven is van de verplichting om zijn kind in te schrijven op een school in Nederland. We kennen de volgende vrijstellingen:

Artikel 5 onder a: Vrijstelling vanwege psychische en/of lichamelijke gronden

Artikel 5 onder b: Vrijstelling vanwege bezwaren tegen de richting van het onderwijs

Artikel 5 onder c: Vrijstelling vanwege het bezoeken van een school in het buitenland.

Deze vrijstellingen ontstaan als aan de voorwaarden wordt voldaan. Dit wordt getoetst door de leerplichtambtenaar.

Bij een beroep op een vrijstelling artikel 5 onder a wordt een onafhankelijk arts, van de GGD, ingeschakeld. Deze arts verklaart of een jongere wel of niet in staat is onderwijs op een school te volgen. Indien deze arts vragen

heeft over het onderwijsaanbod in de regio dan adviseert het samenwerkingsverband passend onderwijs over de mogelijkheden. Vrijstellingen artikel 5 onder a worden in principe voor 1 schooljaar afgegeven, tenzij de onafhankelijk arts anders oordeelt.

Het aantal vrijstellingen artikel 5 onder a is 3 keer afgegeven en hiermee gedaald ten opzichte van het schooljaar 2020-2021 waarin de vrijstelling 6 keer is afgegeven.

Met 17 vrijstellingen artikel 5 onder c in schooljaar 2021-2022 zien we een forse toename ten opzichte van schooljaar 2020-2021 waarin 2 van deze vrijstellingen werden afgegeven. Een verklaring hiervoor is dat na corona weer gereisd kon worden en ook meer kinderen in het buitenland onderwijs hebben gevolgd.

De overige vrijstellingen waar de leerplichtambtenaar over beslist zijn:

Vrijstelling artikel 3 a: Vrijstelling vanwege vervangende leerplicht vanaf 14 jaar

Vrijstelling artikel 3 b: Vrijstelling voor het laatste jaar leerplicht

Vrijstelling artikel 15: Vrijstelling vanwege het volgen van ander onderwijs

Artikel 3 a is van toepassing op jongeren vanaf 14 jaar die niet in staat zijn een volledig dagprogramma te volgen en daarom een aangepast programma volgen met veel praktijktijd. Dit komt zelden voor. De afgelopen jaren is deze vrijstelling in de gemeente Wassenaar niet afgegeven.

Artikel 3b is van toepassing op jongeren die nog leerplichtig zijn, maar al wel willen starten op een mbo. In schooljaar 2021-2022 is deze vrijstelling 3 keer afgegeven.

Artikel 15 is van toepassing op jongeren die via een werkgever een interne opleiding volgen. Daarnaast wordt dit wetsartikel ook wel ingezet voor jongeren die bijna 18 zijn, een verkeerde studiekeuze gemaakt hebben en willen werken tot ze op een andere opleiding kunnen instromen. In schooljaar 2021-2022 is deze vrijstelling 4 keer afgegeven.

Tabel 3 geeft het aantal vrijstellingen per wetsartikel en per laatst bekende type onderwijs weer.

Tabel 3: Aantallen vrijstellingen per wetsartikel en per laatst bekende type onderwijs

2021-2022	BO en SBO	VSO en SO	VO	MBO	Geen onderwijs loopbaan	Totaal
Artikel 5 o. a	0	2	0	0	1	3
Artikel 5 o. b	0	0	0	0	0	0
Artikel 5 o. c	4	0	10	0	3	17
Artikel 3a	0	0	0	0	0	0
Artikel 3b	0	0	2	1	0	3
Artikel 15	0	0	2	2	0	4

Preventie en aanvullende acties

Preventie

Naast casuïstiek die voortkomt uit een verzuimmelding van een school of een beroep op een vrijstelling zijn er ook jongeren waarbij er nog niet direct sprake is van ongeoorloofd schoolverzuim. De leerplichtambtenaar geeft dan informatie, advies, bemiddelt of begeleidt. Denk hierbij aan het adviseren van een schooldirecteur over de verzuimaanpak bij een bepaalde leerling, bemiddeling bij ziekteverzuim, maar ook het informeren van ouders over de mogelijkheden voor overstap naar een andere school of over de regels omtrent extra verlof buiten de schoolvakanties. Ook het begeleiden van jongeren die risico lopen om de overstap van vmbo naar het mbo niet te maken valt hieronder. In het schooljaar 2021-2022 is leerplicht-RMC 154 keer benaderd voor informatie en/of advies dan wel monitoring. In de eerste maanden van het schooljaar zijn alle basisscholen in Wassenaar bezocht door een leerplichtambtenaar. Naast samenwerking en preventie was in deze gesprekken ook aandacht voor de Methodische Aanpak Schoolverzuim.

Tijdens corona hebben RMC-casemanagers veel jongeren gesproken die motivatieproblemen hadden ten tijde van het online onderwijs. Na corona vonden veel jongeren het moeilijk om weer in het fysieke schoolritme te komen. Een luisterend oor en advies was vaak al voldoende om hen verder te helpen. Jongeren zijn doorverwezen naar hulpverlening als dit nodig was.

Vanaf 1 mei 2022 wordt een aanvraag voor een vrijstelling eerst bekeken door adviseurs van het samenwerkingsverband passend onderwijs, de GGD en leerplicht. Zij vormen het Driehoeksoverleg. Gezamenlijk wordt gekeken of het voor een kind mogelijk is om naar een school te gaan, of dat er toch een vrijstelling nodig is. De kern van het Driehoeksoverleg is ervoor zorgen dat voor ieder kind goed wordt afgewogen wat het ontwikkelpotentieel is voordat een onderwijsvrijstelling wordt afgegeven. Het Driehoeksoverleg toetst of er mogelijkheden zijn voor passend onderwijs of een alternatief en geeft hierover procedureel of inhoudelijk advies.

Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC)

Voortijdig schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. De vsv'ers tot 18 jaar vallen onder de Leerplichtwet, met uitzondering van de jongeren die vrijgesteld zijn van de kwalificatieplicht. De vsv'ers van 18 tot 23 jaar vallen onder de verantwoordelijkheid van het RMC.

Tabel 4 geeft het aantal vsv'ers in schooljaar 2020-2021 in absolute getallen en als percentage. DUO publiceert de definitieve vsv-cijfers een jaar na afloop van het schooljaar waarin jongeren uitvielen. De cijfers in Tabel 3 zijn dus het meest recent. De cijfers van schooljaar 2021-2022 zijn in 2023 beschikbaar.

Tabel 4: Aantallen vsv'ers in schooljaar 2020-2021

2020-2021	VO	MBO	VAVO	Totaal
Absoluut	10	18	1	29
Percentage	0,68%	5,29%	-*	1,6%

Het aantal vsv'ers is ten opzichte van schooljaar 2019-2020 gedaald van 35 naar 29. In percentages betekent dit een daling van 1,88% naar 1,6%. Landelijk gezien lag het aantal voortijdig schoolverlaters in 2019-2020 op 1,88%.

* In het landelijke vsv dashboard worden geen aantallen en percentages gegeven als aantallen onder de 5 zijn.

18 tot 23 jaar

In schooljaar 2021-2022 hebben de RMC-casemanagers 158 jongeren in begeleiding gehad met als doel hen te bemiddelen naar een opleiding, werk of hulpverlening.

Dit is een forse toename ten opzichte van vorig schooljaar, waarin 58 jongeren begeleid zijn. Dit is het gevolg van een inhaalslag die gemaakt is met betrekking tot de oud-vsv'ers. Jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie ontvangen elk jaar een brief waarin een aanbod gedaan wordt voor begeleiding richting school dan wel werk. In schooljaar 2020-2021 zijn 58 oud-vsv'ers aangeschreven. Dit schooljaar zijn zij opnieuw aangeschreven zodat zij in beeld blijven bij de RMC-casemanagers en kunnen worden begeleid naar opleiding, werk of hulpverlening als dit nodig is. Ook nieuwe jongeren die uitvallen worden benaderd voor begeleiding. Zij blijven in beeld bij de RMC-casemanagers tot 23 jaar zolang zij geen startkwalificatie hebben.

De RMC-casemanagers houden zich naast de wettelijke taken ook bezig met het begeleiden van jongeren die nog op school zitten, maar dusdanig veel verzuimen dat het risico op uitval groot is. Scholen melden dit verzuim conform regionale afspraken bij de RMC-casemanager. In overleg met school wordt besloten of de school eerst zelf actie onderneemt op het verzuim of dat de inzet van de RMC-casemanager nodig is.

In schooljaar 2021-2022 hebben de RMC-casemanagers 112 verzuimmeldingen ontvangen voor jongeren tussen de 18 en 23 jaar. Dit is aanzienlijk meer ten opzichte van vorig schooljaar (48). Aan het begin van de coronacrisis (schooljaar 2019-2020) zijn scholen soepel omgegaan met verzuim en kregen de leerplichtambtenaren weinig meldingen. De leerplichtambtenaren hebben scholen tijdens de coronacrisis ondersteund bij het verzuim bij onder meer angst voor het virus. Het contact met de scholen is toen geïntensiveerd en dit is behouden gebleven. Een andere oorzaak voor de toename van het aantal meldingen is, dat jongeren het na coronatijd lastig vinden om het schoolritme weer op te pakken. Tijdens corona hebben RMC-casemanagers veel jongeren gesproken die motivatieproblemen hadden ten tijde van het online onderwijs. Een luisterend oor en advies was vaak al voldoende om hen verder te helpen. Jongeren zijn doorverwezen naar hulpverlening als dit nodig was.

Jongeren in kwetsbare positie

Op 1 januari 2019 is de Wet regionale samenwerking voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie in werking gegaan. Met deze wet is de RMC-doelgroep uitgebreid.

Het gaat om jongeren die onderwijs volgen in het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs (vso), vmbo basisberoepsgerichte leerweg en de entreeopleiding. Wanneer zij na een jaar de overstap maken naar het (vervolg) mbo of de arbeidsmarkt vallen zij volgens de definitie in de categorie van een 'jongere in een kwetsbare positie' (JIKP).

De RMC-casemanagers monitoren jongeren in een kwetsbare positie met betrekking tot deelname aan (beschut) werk, dagbesteding of onderwijs totdat ze 23 jaar zijn. Deze jongeren komen al op 16- of 17-jarige leeftijd in beeld bij de RMC-casemanager.

Ook in schooljaar 2021-2022 zijn de vso- en praktijkscholen benaderd door de RMC-casemanagers voor het bieden van ondersteuning bij begeleiding

naar werk en uitstroom naar onderwijs of dagbesteding. In de praktijk blijkt dat de scholen hierbij beperkte ondersteuning nodig hebben vanuit RMC en deze begeleiding doorgaans goed oppakken.